СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LVIII. Ч. 3. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 5-го СІЧНЯ 1950. No. 3. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, JANUARY 5, 1950. VOL. LVIII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злуч. Дер. Америки П'ЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном Тел. „Свобода": BErgen 4-0807 / 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the U. S. of America FIVE CENTS Elsewhere

ЗАМИКАЮТЬ УГОРСЬКІ КОНСУЛАТИ В З.Д.А.

Вашингтон, 3 січня. — З днем 15 січня будуть замкнені консулати комуністичної Угорщини в Ню Йорку й Клівленді на підставі доручення департаменту стейту. Це є відповідь Злучених Держав на негідну поведінку угорського комуністичного режиму супроти американських громадян. Ноту в справі замкнення консулатів доручив департамент стейту угорському послові у Вашингтоні, Імре Горватові, а американський посол в Будапешті угорському міністрові закордонних справ. У дипломатичній ноті пригадав департамент стейту на безупинне ломання міжнародного права угорським урядом, а теж на довший а безпідставний арешт американських громадян Роберта. А. Фоґлера й Ізраела Джейкобсона.

ПОРОЗУМІННЯ МІЖ БРИТАНІЄЮ ТА АМЕРИКОЮ В СПРАВІ АТОМОВИХ БОМБ.

Вашинґтон. — Британський уряд прислав американському урядові потрібно випрацювані предявлення в справі британсько-американської спілки для виробу атомової зброї. Предявлення дістав департамент стейту для департаменту оборони й для Комісії Атомової Енергії. Важливою точкою в предявленні є плян виміни наукових дослідів над розвитком атомової сили, як теж умова для виробу й переховування атомових бомб в Америці. Американський уряд схильний прийняти британські точки, одначе рішення в цій справі залежне від конґресу.

ДРУГА СЕСІЯ 81 КОНҐРЕСУ ВІДКРИТА.

Вашинґтон. — На відкритті другої сесії 81-го конґресу у вівторок 3 січня явилися 336 членів палати репрезентантів, яка нараховує 435 членів. Три мандати є опорожнені в наслідок смерти, заки відбудуться доповняючі вибори. Після відкриття сесії палата радила дві години й 14 мінут. Це були тільки організаційні справи.

Із 96 сенаторів явилися на засіданні 77. Заприсяжено нового сенатора зі стейту Ню Йорк, Герберта Г. Лімена, який приходить на місце тимчасово іменованого сенатора Джана Фостера Доллеса. Наради сенату тривали чверть години.

ПОМЕР О. ПАВЛО КОРСУНОВСЬКИЙ.

Нашу редакцію звідомляють, що в суботу 24 грудня 1949 р. помер у Каліфорнії прот. о. Павло Корсуновський. Його поховали 28 грудня в місцевості Тафт, у Каліфорнії. Він приїхав до Америки з Українським Національним Хором Олександра Кошиця в вересні 1922 р., як історик того хору. До останнього часу свого життя писав спомини з недавньо-минулого України для „Свободи".

ЛАФАЄТ КАЛЕДЖ ВІДКИДАЄ ЗАПИС.

Завідателі Колеґії Лафаєт, з Істон, Пенсилвенії, відкинули запис у висоті $140,000 на стипендії для студентів, від яких мали б бути виключені жиди й католики. Такі умови поставив фундатор стипендій, Фредерик Теодор Фрейлінґгавзен, коли робив запис у тестаменті в 1939 р.

КОНСУЛ ВОРД ПОВЕРНУВСЯ ДО ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ

Сан Франсиско. — Американський консул з Мукдену, Анґус Ворд, який провів 13 місяців у комуністичній тюрмі в Китаю, приїхав до рідної землі 3 січня. Він каже, що положення в Китаю не є безнадійне. Він не хотів відповідати на різні питання кореспондентів, заявляючи, що мусить наперед скласти звіт в департаменті стейту у Вашинґтоні. Одначе він виявив, що населення Формози відноситься ворожо до Чіянґ-Кай-Шека, провідника китайського національного уряду.

ПРЕЗИДЕНТ ДОРУЧАЄ ПЕРЕВЕСТИ СТУДІЇ НАД ПРИПАСАМИ ВОДИ.

Недостача води для мешканців міста Ню Йорку спонуказа президента Трумана до створення Тимчасової Комісії Водного Багатства на цілій території Злучених Держав. Комісія складена з сьоми осіб. Її очолює Морис Л. Кук з Филаделфії. Комісія не дістає платні, тільки дієти й зворот коштів подорожі підчас праці.

УЧАСТЬ У МАНЕВРАХ

У маневрах на Карібському морю візьмуть участь 80,000 вояків різного роду зброї. Маневри відбудуться в лютім і березні при співучасті 150 воєнних кораблів і соток літаків. Це оприлюднює морська кватира в Норфолк, Ва.

СТАВЛЯТЬ ПІД СУД ОДНОГО З П'ЯТЬ-ВІДСОТКОВЦІВ.

Вашинґтон. — Джан Ф. Мараґон, давніший чистильник взуття, а потім приятель президентового прибічника, генерал-майога Гері Г. Вона, попав під суд за побирання хабарів у висоті пять відсотків від контрактів, які діставали підприємці на федеральні роботи за його посередництвом. Мараґона поставила в стан обвинувачення велика судейська федеральна судейська лава.

НА 1,124 КАНДИДАТІВ 492 ПЕРЕЙШЛИ АДВОКАТСЬКИЙ ІСПИТ.

Олбені, Н. Й. — Із 1,124 кандидатів, які зголосилися до адвокатського іспиту у стейті Ню Йорк, в жовтні м. р., тільки 492 його видержали. З них 463 дістали адвокатські цертифікати від апеляційного відділу. Решта 29 адвокатів мають ще доповнити деякі умови, приписані правильником апеляційного суду.

ВТРАТА 53,000,000 РОБУЧИХ ДНІВ ВНАСЛІДОК СТРАЙКІВ.

Вашинґтон. — Безробіття спричинене страйками в 1939 р. в Злучених Державах спричинило втрату 53,000,000 робучих днів, як це виказує департамент праці. Є це друга з черги найбільша втрата, які досі записано. Статистичне Бюро Департаменту Праці виявляє, що в минулому році було круглo 3,000 страйків, у яких брали участь 3,100,000 робітників.

ОТСИМ ПОДАЄМО ДО ВІДОМА ГОЛОВНИХ І ВІДДІЛОВИХ УРЯДНИКІВ ТА ВСІХ ЧЛЕНІВ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЩО

XXII. ЗВИЧАЙНА КОНВЕНЦІЯ

УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

—: відбудеться в місті :—

КЛІВЛЕНД (CLEVELAND, O.)

ПОЧИНАЮЧИ ВІД 22-ГО ТРАВНЯ (MAY 22nd) 1950 РОКУ

Постанови статуту У.Н.Союзу щодо вибору делеґатів на конвенцію, кваліфікацій делеґатів, числа делеґатів з поодиноких відділів і повновластей делеґатів є такі:

Вибір делеґатів і їх заступників має відбутись впродовж 60 днів від дня проголошення конвенції. Маючи на увазі, що конвенцію проголошено на 5-го січня 1950 року, то 60-денний речинець для вибору делеґатів і їх заступників кінчиться 6-го березня 1950 року.

Делеґатів і їх заступників вибирається більшістю присутніх голосуючих членів на зборах. Коли є більше ніж двох кандидатів на одного делеґата, що має бути вибраний, тоді кандидат, що дістав найбільше число голосів, хоч би навіть менше, як виносить більшість приявних на зборах членів, має бути вибраний делеґатом. Делеґати й їх заступники мусять бути вибрані разом, і то тільки на звичайних місячних зборах у січні або лютім. Це значить, що для вибору делеґата не можна скликати спеціяльних зборів, ані теж не можна вибирати, наприклад, делеґата на одних зборах, а його заступника на других.

На зборах можуть бути приявні та голосувати на делеґатів і їх заступників тільки правосильні члени У.Н.Союзу. Правосильним членом є такий член, що платить вкладки за своє обезпечення в У.Н.Союзі. Тимсамим член, що відійшов на безплатне продовження, або виплачене обезпечення, або є суспендований, не може бути присутній на зборах і не може голосувати.

Голосування на делеґатів і їх заступників має відбутись через піднесення рук, хіба що одна третина присутніх членів зажадає голосування бальотами.

Делеґатами і їх заступниками можуть бути вибрані тільки ці правосильні члени У.Н. Союзу, що сповнили всі обов'язки супроти У.Н.Союзу, мають всі кваліфікації урядників відділу, є не менше як один рік членами цього відділу, що його мають заступати, до дня розпочаття конвенції, знають читати й писати, мають понад 21 років життя, є українського походження, та не є головними або відділовими урядниками або агентами якоїнебудь іншої подібної організації чи компанії.

Відділи, що мають сорокп'ять або більше членів, але менше ніж п'ятдесят, є управнені до вибору одного делеґата з одним голосом; відділи, що мають п'ятдесят або більше, але менше ніж сто членів, є управнені до вибору одного делеґата з двома голосами; відділи, що мають сто або більше членів, але менше ніж стоп'ятдесят, є управнені до вибору одного делеґата з трьома голосами; відділи, що мають стоп'ятдесят або більше членів, але менше ніж двістіп'ятдесят, є управнені до вибору двох делеґатів з чотирма голосами; відділи, що мають двістіп'ятдесят або більше членів, є управнені до вибору трьох делеґатів із шістьома голосами.

Відділ, що має менше ніж сорокп'ять членів, може злучитись з іншим відділом, який також має менше ніж сорокп'ять членів, і коли так злучені оба відділи матимуть разом сорокп'ять або більше членів, але менше ніж п'ятдесят, тоді вони матимуть право вибрати одного делеґата з одним голосом. Одначе, коли оба злучені відділи матимуть п'ятдесят або більше членів, у такім випадку ці два злучені відділи будуть управнені до вибору одного делеґата з двома голосами. Якщо обидва відділи не умовляться добровільно інакше, цей відділ, що має більше число членів, буде управнений вибрати делеґата, а відділ з меншим числом членів — заступника.

Нові відділи мають право до вибору делеґатів тільки тоді, коли такі відділи були зорганізовані перед 30-тим квітня 1949 року.

Повновласти делеґатів і їх заступників мають бути прислані до головної канцелярії У.Н.Союзу впродовж 10 днів по виборі делеґатів, але не пізніше, як 60 днів перед конвенцією.

Джерзі Сити, Н. Дж., 5-го січня 1950 року.

ГОЛОВНИЙ ЕКЗЕКУТИВНИЙ КОМІТЕТ У.Н.СОЮЗУ:

Г. Герман, заступник гол. предсідника і діючий предсідник
Марія Малевич, заступниця гол. предсідника
Д. Галичин, головний секретар
Р. Слободян, головний касієр

ПОВІДОМЛЕННЯ

Нище подаємо витяг з протоколу з нарад річного засідання головного уряду У.Н. Союзу, що відбулось в березні 1949 року:

„Наостанці розвинулася дискусія над справою зв'язаних з конвенцією видатків, Головний касієр Р. Слободян звернув знову увагу на те, про що він вже говорив у часі дискусії над його звітом, а саме, що державна стейтова контроля, яка переводила недавно провірку Союзового майна, завважила, що в минулому в деяких випадках конвенційні делеґати не держались постанов статуту, ухвалюючи таку висоту конвенційних видатків, на які не вистачало зложених конвенційних фондів. Беручи це до уваги, головні урядники, на внесення радного Д. Шмаґали, поперте радним В. Дідиком, одноголосно доручили Головному Екзекутивному Комітетові, щоби він з кінцем 1949 року звернувся окремим листом до всіх відділів У.Н.Союзу, рекомнедуючи їм, щоби вони своїм делеґатам на конвенцію доручили не переступати рямців бюджету конвенційного фонду при ухвалюванні дієт та інших видатків".

Виконуючи згадану тут ухвалу головного уряду У.Н.Союзу, отсим звертаємось до всього членства, щоб воно, вибираючи делеґатів, перевело на цих самих зборах постанову, яка зобов'язувала б вибраного делеґата чи делеґатів голосувати тільки за таку ухвалу, яка матиме на меті признати таку висоту дієти, яка, по підрахуванні всіх конвенційних видатків, в ніякому разі не перевищала б цеї суми, що назбиралась в конвенційному фонді з кінцем 1949 року.

Головна Канцелярія У.Н.Союзу.

ВАФДИСТИ ПЕРЕМАГАЮТЬ У ВИБОРАХ В ЄГИПТІ

Каіро, Єгипет, 4 січня. — Тимчасові підсумки вчорашніх загальних виборів в Єгипті, перших нормальних виборів за останнього чверть сторіччя, виявляють виразну перемогу Вафдистської партії, що очолювала про-союзницький уряд під час війни в рр. 1942-1944, та яка опісля була розпущена королем. Вафдисти мають виразно про-західний характер, а в країні протиставляться головно молодим елементам з про-комуністичними тенденціями. Під час вчорашніх виборів дійшло в поодиноких випадках до насильства, в наслідок чого досі зголошено чотирьох вбитих поза столицею. В передвиборчій кампанії було вбитих шість осіб. Сьогодні вранці міністерство внутрішніх справ повідомило, що досі у виборах поодинокі партії здобули: вафдисти — 25 місць, ліберальні конституціоналісти — 4, саадисти — 2, націоналісти — 2, незалежні — 5. Вафдисти заповідають, що на всіх 319 місць в парляменті вони сподіються здобути 165, отже абсолютну більшість. Головними противниками Вафдистів є саадисти. З евентуальною перемогою Вафдистів вже тепер заповідається важливі політичні зміни на Близькому Сході, з виразним про-західним та проти-комуністичним характером.

МЕКЛОЙ ЗА ДАЛЬШУ ДОПОМОГУ НІМЕЧЧИНІ.

Берлін, 4 січня.— Американський високий комісар Німеччини, Джан Дж. МекКлой, коментуючи вчора на пресовій конференції поголоски про можливість скорочення теперішнім Конґресом американської допомоги західно-німецькому урядові в Бонн в рямках Пляну Маршала, заявив, що це скорочення прийшло б „в найбільш невідповідну пору" та мало б „фатальний вплив" на німецьку мораль у відношенні до Заходу. МекКлой звернув увагу на важливість Німеччини, німецької відбудови та німецького наставлення в теперішній „холодній війні" між Сходом і Заходом.

ВІДКРИТО ДУНАЙСЬКИЙ ШЛЯХ ДО НІМЕЧЧИНИ ДЛЯ ЮГОСЛАВІЇ.

Відень, 4 січня.— Союзницькі окупаційні власті в Австрії дали свою згоду на відкриття для Югославії водного шляху по Дунаю до Німеччини. Перший торговельний транспорт югославського пірату до Німеччини прибуде до Реґенсбурґу вже цього тижня. З Німеччини Югославія одержуватиме цею самою дорогою вугілля та інші продукти. Цему фактові надається майже історичного політичного й комерсійного значення.

НОВА СОВЄТСЬКА ЗАГРОЗА ДЛЯ ФІНЛЯНДІЇ.

Гельсінки, 4 січня. — Над малою Фінляндією знову мечем Дамокля зависла совєтська загроза, головно після недавнього совєтського повідомлення, мовляв, Фінляндія не виконує своїх договірних постанов, хоча вона власне з найбільшою точністю їх виконує. Совєти рівночасно ведуть підривну роботу в країні за посередництвом своєї п'ятої колони, організуючи страйки, щоб уряд не міг виконати програми сплати Совєтам воєнного відшкодування.

ЧЕСЬКИЙ УРЯД ПЕРЕБРАВ НА ВЛАСНІСТЬ ЦЕРКОВНІ МЕТРИКИ.

Прага, 4 січня. — Комуністичний уряд Чехословаччини повідомив вчора, що він перебирає всі церковні реєстри народин, вінчань та смерти як свою виключну власність. Католицький єпископат, погоджуючись умовно на новий церковний закон в листопаді м.р., окремо застерігся, що всі ці реєстри мають залишитися власністю церкви і парафіяльних урядів. Теперішнє рішення уряду вважається новим викликом для церкви та дальшим кроком на шляху до її повної ліквідації.

БРИТАНСЬКА ВУГІЛЛЯНА ПРОМИСЛОВІСТЬ ВИКОНАЛА ПЛЯН ПРОДУКЦІЇ.

Лондон, 4 січня. — Британський уряд повідомив, що націоналізована вугіллянa промисловість дала протягом минулого року 202,500,000 тонн вугілля, виконуючи тим самим річний плян продукції, встановлений в березні минулого року. Власне рік тому населення Британії мало великі труднощі з вігіллям з огляду на страйки і гостру зиму.

ЗЕМЕЛЬНА РЕФОРМА ГОЛОВНОЮ ПРОБЛЕМОЮ ІТАЛІЙСЬКОГО УРЯДУ.

Рим, 4 січня.—Премієр Альчіде де Ґаспері заявив сьогодні, що земельна реформа є головною проблемою італійського уряду в новому році. Ціллю цеї реформи є вможливити бодай частині з великої маси безземельних селян та сільсько - господарських робітників набути земельну власність.

ЕСПАНЦІ ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ АМЕРИКАНСЬКОГО ФІЛЬМУ.

Мадрид, 4 січня. — Влада провінції Сараґоси ухвалила офіційний протест проти американського фільму „Кристофер Колюмбус", вважаючи, що він „глибоко обиджає пам'ять Фердинанта, католика з Араґон", та „не відповідає історичній правді".

СОВЄТИ ЗНОВУ ПОКИНУЛИ АЛІЯНТСЬКУ РАДУ В ТОКІО.

Токіо, 4 січня. — Члени совєтського представництва в Контрольній Раді Союзників в Японії вчора знову демонстративно вийшли з нарад, відмовляючись дискутувати на тему 374,000 японських полонених, що ще повинні бути в Совєтському Союзі, але яких вважається вже за небіщиків.

ПОМЕР ЮЛІЯН ПАВЛИКОВСЬКИЙ.

Мюнхен, Німеччина. — Дня 28-го грудня тут помер відомий український громадський і кооперативний діяч, бувший сенатор в польському парляменті, автор багатьох праць, Юліян Павликовський. Похорони відбулися тут же в дні 31-го грудня.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ДРУГА СЕСІЯ 81-го КОНҐРЕСУ

81-ий Конґрес зійшовся в Вашинґтоні на свою другу й останню сесію. Бувало американський нарід найбільше цікавився при таких нагодах посланнями президента, а зокрема бюджетовим посланням. Та цікавість оберталася головно біля питання: Будуть більші, чи менші податки? Не інакше буде й тепер. Проте дасться завважити величезна різниця між давньо минулим і сучасним. Бюджет Злучених Держав не є вже від довгих років домашньою справою. Він має і тим разом поважні позиції, що заповідають витрати на десятки біліонів долярів, які тісно звязані з напруженою міжнародною ситуацією й боротьбою з совєтською агресією в Европі й Азії. В тій боротьбі — як знаємо — припала Злученим Державам провідна роля, як представникові миролюбних демократичних сил. Москва представляє противну провідну силу, тоталітарну і агресивну. Це провідне становище вимагає від Америки фінансування оборони бодай тих вільних країн, що можуть кожного часу впасти жертвою кремлівського імперіялізму. Вже видатки на оборонну акцію самих Злучених Держав такі величезні, що піднімаються раз-у-раз поважні голоси перестороги, щоб рахуватись з економічно-фінансовими можливостями країни. Коли ж до цього додати ще багато біліонів долярів, що їх треба видавати на закордонну допомогу, то є чим сушити собі голову. Тим більше, що навіть у такому році, який зараховують економісти до найліпших, годі державний бюджет збалансувати і — як заповідають — треба накладати нові податки. Що ж тоді було б, коли б так наступний рік недописав і зменшилась продукція та збільшилось безробіття?

Ці речі турбують серіозно кожного, хто не глядить так оптимістично на найближчі роки в Америці, як це роблять **президент Труман та ті всі, що звязані тісніше з „Нью Діл" (Новий Розподіл), чи з „Велфер Стейт" (Добродійна держава) та які глядять на дальші суспільні реформи малощо не в такий спосіб, як це діється тепер в Англії. Тому і довкола бюджету, який буде предложений Конґресові президентом за який тиждень, буде вестись найдовша й найзавзятіша дебата. Те, що буде звернене проти „соціялістичних експериментів", шкоди одначе не зробить, бо ця критика буде вважатись „домашньою" боротьбою, яка має на увазі нові вибори, що відбудуться в осені й які можуть затвердити, а можуть і повалити теперішню демократичну більшість в Конґресі. Зате обговорювання справ закордонної політики, чи навіть справа допущення більшого числа Ді Пі з Европи, можуть пошкодити престижові Америки, що в сучасних обставинах є рівнорядним зо скріпленням впливів Москви. Того й найбільше побоюються. Тим більше, що заповідають, що представники Конґресу, сенатори і конґресмени, які перебували довший час в Европі й Азії й приглядались тамошнім відносинам та перевірювали, на що йде американська допомога, вернули до Вашинґтону в не дуже доброму настрою. Побоюються, що їхня критика готова теж скріпити ряди старих американських ізоляціоністів, які вже й без того почали піднімати голови. Проте критики таки треба, бо тільки такою дорогою можуть бути висвітлені всебічно різні проблеми світового значення, на які уряд не дає ясної відповіді, чи її ще дати вагається.**

ОБОРОНА ФОРМОЗИ

До найбільш актуальних сучасних питань американської закордонної політики належить питання визнання комуністичного режиму в Китаю. Наразі Злучені Держави його не визнають, але як довго це триватиме, ніхто не знає. Друге питання, що є теж важливим питанням американської стратеґії, є оборона острова Формози, де тепер перебуває китайський націоналістичний уряд Чянг-Кай-ші. Немає найменшого сумніву, що без американської мілітарної допомоги теж і цей острів, скорше чи пізніше, попаде в руки комуністів. Це вже була б тоді не абияка загроза американським інтересам на Пацифіку. Тому не диво, що б. президент Гувер та інші визначні американські політики та стратеги домагаються оборони Формози перед комуністичною аґресією. На це президент Труман заявив по нарадах зо своїми найближчими співробітниками, політичними і військовими, що Злучені Держави не будуть окупувати Формозу. Зате вона діставатиме іншого роду допомогу, грошеву і технічну, яка мала б допомогти націоналістичному китайському урядові обороняти цей острів.

Формоза віддалена на 175 миль від суходолу Азії, або радше від континентального Китаю. Майже напроти Формози лежить китайське місто Фучов, а від нього на яких 500 миль положене місто Шанґай. Все те в руках комуністів. Від Филипин відділяє її на півдні море на просторі 400 миль, у такій самій віддалі на півночі лежить окупований Америкою острів Окінава, а у віддалі 750 миль в північному напрямку лежать Японські острови. У всіх згаданих островах Америка має життєвий інтерес. Отже як їй не боронити Формози перед наїздом комуністів!?

Формоза це правно „нічия земля". На підставі умови в Потсдамі вона має бути віддана Китаєві, після заключення миру з Японією. Підчас війни Формоза належала ще до Японії, бо Японія загарбала її перед якими 50 роками від китайського цісаря. З Формози почали японці наїзд на Филипини, отже Америка мала в тому інтерес, щоб відібрати Японії цей острів. Американська воєнна фльота помогла провідникові китайських націоналістів, Чянг-Кай-ші, обняти острів у посідання ще перед заключенням миру з Японією. Отже фактично Формоза є тепер в руках китайського передвоєнного режиму.

Коли йдеться про населення острова, то воно ненавидить китайський націоналістичний уряд. Під колишньою управою Японії люди навчилися ворожнечі до старого Китаю. Тепер ця ворожнеча зросла, бо настала повоєнна нужда. Крім цього генераліссімус Чянг-Кай-ші вважає цей острів за свою особисту посілість і розпоряджається ним самовільно. Коли китайським націоналістам ставало щораз небезпечніше на суходолі і вони почали уступати перед большевицькою навалою, Формоза стала їхнім прибіжищем. Коло мільйона національного війська, між ними багато генералів і старшин, позбавлених своїх військових частин, а з урядом та військом теж і цивільні люди схоронилися перед большевиками. Крім утікачів живе на острові пять з половиною мільйонів місцевого населення. Між китайськими втікачами йдуть завзяті спори за владу, за впливи, за маєтки і це ще збільшує до них нехіть населення. Управа острова не виказує такої справности, як це було за японських часів. Усе те причиняється до витворювання настроїв прихильних для большевиків.

А комуністи тільки ждуть відповідної хвилини. Вони вже усадовилися на деяких сусідніх менших островах і робили спробу зайняти острів найближчий до Формози, але Чянг-Кай-ші мав ще настільки сил, що їх недопустив.

Формоза має добре положення для оборони тим, що з боку суходолу має цілий ланцюх скель, високих до 6,000 стіп. Потім іде долина й рівнина, яка підіймається на сході до великої висоти, звідки можна глядіти на все, що діється на шляху до суші. Отже стратегічне положення для оборони Формози є корисне. Питання тільки, хто і для кого має її боронити? Америка має тільки інтерес в тому, щоб цей острів не попав у руки комуністів, за якими стоїть сила Росії. До недавна американці потішалися надією, що між Росією й китайськими комуністами прийде до розламу. Відвідини комуністичного китайського диктатора Мао-Тсе-тунґа у Сталіна виявили, що Мао це союзник Сталіна. Отже Америка мусить щось робити, щоб недопустити на Формозу комуністів, все одно, китайців, чи росіян.

Чянг-Кай-ші переконаний, що між Совєтами й Америкою мусить прийти до війни. Тому він певний, що Америка у своєму інтересі мусить стати йому на допомогу. Трудноці Америки в тому, що Чянг-Кай-ші треба боронити не тільки перед комуністами, але й перед місцевим населенням. Коли б американці самі зайняли Формозу, то це з міжнародного становища не оправдане. Крім того населення теж неприхильно настроєне до американців, як і до інших білих людей.

Ще додамо, що американський військовий управитель Японії, ген. Доґлес МекАртур, заявив, що Формозу треба зайняти американським військом тільки на те, щоб випередити комуністів, все одно, китайців, чи росіян.

„Лице" й „виворіт" большевицької „нацполітики"

Большевики — це була єдина партія в старій Росії, що свідомо використовувала т. зв. „національне питання" для своїх цілей. Інші партії, а серед них і найближчі родичі большевиків — меншевики, цю проблему царської „в'язниці народів" просто іґнорували.

В кращому разі ці партії („кадети" або ті ж таки меншевики) невиразно говорили тільки про право національних культур на розвиток (без територіяльних автономій). Большевики з самого початку діяли рішучіше. Так, большевик Петровський з доручення Леніна говорив у Державній Думі про потребу запровадити в школах на Україні навчання українською мовою (цю промову написав Ленін). Сам Ленін написав чимало статтей про національне питання. Сталін теж дав працю „Національне питання", а після того, як большевики захопили владу, став комісаром національних справ. Тоді ж таки (1917 р.) вже урядово була видана „Декларація прав народів Росії", а в тій декларації проголошено повне право народів на самовизначення аж до відокремлення.

І робили це большевики так, що їхня політика нераз справляла враження серйозної політики. Адже Ленін нібито цілком серйозно радив Скрипникові українізувати на повний розмах (на це покликався Скрипник, коли боронився від нападу Постишева, що хотів „натирати віхтем його широку спину, за якою ховались українські націоналісти"). Він же (Ленін би то) збирався начебто „виривати зуб великоруського шовінізму" в Середній Азії, як про це свідчить одна його записка. Відомо бо, що „великоруський шовінізм" — це й урядово була спочатку „головна небезпека" в СССР, а „місцеві націоналісти" — тільки другорядні небезпеки. **Основна теза цієї національної політики большевиків була інтернаціональна рівноправність усіх народів з їхніми розвиненими й нерозвиненими культурами.** Навіть у проєктах щодо далекого майбутнього вони виходили з цієї тези (з інтернаціоналізму). Так, Сталін на XVI. з'їзді ВКП(б) говорячи про єдину мову всього людства в будуччині, категорично заявляв, що ця мова не буде „німецька, ні великоруська, а якась інша", утворена схрещенням багатьох мов. Це прихиляло до них, у їхній боротьбі з білогвардійцями, пригноблених „інородців" і розбивало єдиний фронт народів., що могли вже боротися сконсолідовано, таких, як українці, білоруси тощо. Це ж завдяки тільки такій „політиці" могло статись, наприклад, на Україні таке явище, як зрада сина Михайла Коцюбинського — Юрія Коцюбинського, що завдала великої шкоди нашій визвольній боротьбі у вирішний її момент. Ця „політика" допомогла большевикам ліквідувати збройну боротьбу українських повстанців на початку 20 років. Пізніша „українізаційна політика" большевиків „розброїла багатьох наших діячів, навіть таких чільних, як М. Грушевський, А. Ніковський і ін.

Але „національна політика" московських большевиків мала й свій виворіт. Ленін, настановивши головою першого совєтского уряду на Україні неукраїнця Х. Раковського, не довірив цього ні одному з українців. У своїх спогадах Раковський оповідає, що він спочатку відмовлявся від цього, кажучи, що він не українець. Та Ленін зробив із цього жарт, порадивши Раковському пригадати, чи не була українкою якась його бабуся. Це вже був камінь у пазусі, скерований проти справжнього визволення українського народу. Слідком за цим фактом пішли й ін. вияви, що характеризували цей виворіт. На ці вияви гостро зареаґували українські большевики („укапісти"), зокрема два чільніші їхні публіцисти В. Шахрай і С. Мазлах, що 1918 р. видрукували в м. Саратові, яскравий памфлет „До хвилі", скерований проти ленінської практики на Україні, яка суперечила його теорії. Проте цю двоїстість большевицької політики український народ, де міг, використовував таки на свою користь. Так виявилась діяльність Шумського, Скрипника, Хвильового, в цих умовах була поширена українізація навіть за межі УССР. Тоді було створене українське масове шкільництво, українська висока школа, розвинувся театр і т. д. Хоч у цей час збройний опір на східних українських землях, в Білорусі й по інших національних республіках був зламаний, але большевики ще оглядались на закордонних українців, білорусів тощо. Сталін в одній із своїх промов так і сказав — що треба мати на увазі в національній політиці закордонну Україну, закордонну Білорусь, закордонну Вірменію, ще мовляв, їх треба дурити. І вони справді дурили таких, як А. Крушельницький й інші.

Але в міру того, як совєтська слада ставала сильнішою в межах колишньої Росії, ставав виразнішим і виворіт її національної політики, ба більше: „виворіт" ставав „лицем" з виразними рисами московського шовінізму й імперіялізму. Тепер уже місцевий націоналізм назвали головною небезпекою і почали боротися з ним. Варто відзначити зловісну ролю в цьому повороті письменника М. Ґоркого. Початок цього повороту збігся з приїздом Ґоркого до СССР (наприкінці 20-тих років). По своєму приїзді Ґоркий зблизився з Сталіном і став для нього ідейним надхненником у цьому повороті. Шовіністично-московські настрої Ґоркого загально-відомі. Це ж він заборонив був „Книгоспілці" перекладати його твори українською мовою (лист до О. Слісаренка), це він у своїх виступах раз-у-раз підкреслював, що він „прежде всего русский человек"; він же підказав Сталінові й потребу імперіялістичного натиску на національні республіки. В одному з своїх прилюдних виступів, опублікованому в пресі, він, говорячи про потребу інтернаціонального виховання народів СССР, ототожнив це з вивчанням російської мови. Він казав, що якісь, наприклад, башкіри замикаються в своїй національній шкалярущі замість того, щоб вивчати „русский язик", і таким чином виходити за межі національні. З цього часу російську мову стали називати „засобом інтернаціонального взаємнення народів СССР" і стали примусово русифікувати національні республіки та автономні області, викорінюючи попередні здобутки їхніх культур. Дуже показовий факт — ліквідація в мусульманських народів латинської абетки, що її свого часу самі ж большевики запровадили були в них, назвавши „алфавитом Октября", замість арабської, що нею передніше ці народи користувались. Тепер усі ці народи мусіли якнайшвидше прийняти московську „ярижну" графіку. Роблячи це, не зважали ні на які витрати, на потребу переучувати цілі покоління людей і офіційно виправдували цю несподівану й непотрібну з погляду інтересів національних культур цих народів зміну не якимись там ідейними завданнями, потребою піднести їхній культурний рівень (так мотивували запровадження латиниці), а потребою швидшої їх русифікації — щоб вони легше вивчали російську мову, цей „язык Октября, язык товарища Ленина, язык товарища Сталина". Це вже був цинічний наступ московського шовінізму. Тоді ж була викинута з української абетки й „контрреволюційна" буква Ґ. З огляду на таку зміну большевицької „нацполітики" стали й фізично винищувати „націоналів", особливо інтелігенцію. Це ж на самій Україні Постишев з одного маху, як сам заявляв в одному своєму звіті, знищив декілька тисяч „націоналістів" (в 1932-33 р.р.). Нам відомі факти з життя інших національних республік, коли траґічно гинули „націонали", не зорієнтовані в новій ситуації: намагались доказувати свою льояльність до совєтської влади (це вже були „партійці") старим шляхом —

(Докінчення зі стор. 2-гої).

ПРОДУКЦІЙНА СИЛА ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ

ЕКОНОМІЧНА МАЙБУТНІСТЬ АМЕРИКИ.

Це є остання з серії шести статей, основаних на вибраних відділах з недавно виданої книжки „Злучені Держави: Мірка Сили Країни", авторами якої є Томас Р. Карскадон і Рудольф Модлій. В книжці подано скорочено висліди докладних студій Дж. Фридриха Дюгорста та співробітників, зібраних в книжці „Потреби і Засоби Америки". Обидві книжки з'явилися вислідок широкого наукового дослідження, переведеного Фундацією Двадцятого Століття — самостійна, освітня установа для наукових досліджень в ділянці економіки.

Злучені Держави Америки **досягли найвищого рівня — в матеріяльних річах та послугах — ніж яка інша країна за цілу людську історію.** Пересічний американець має **більший прибуток в грошах, має ліпше помешкання, ліпше їсть, ліпше одягається, має ліпші школи, більше вигід в щоденнім житті ніж пересічний громадянин будь якої іншої країни.**

Яка може бути будучність цеї американської економічної системи?

В звязку з цим питанням важко розглянути будучу потребу Америки в капітальних знаряддях продукції, потрібних для будовання фабрик, забезпечення їх машинами та іншим знаряддям, будовання домів, шкіл, проведення нових шляхів і т. д.

За двадцять років поміж війнами американці вкладали пересічно по 12 міліярдів долярів річно на знаряддя продукції. Це є біля 15 відсотків всього виробництва.

За ці двадцять років траплялися великі економічні піднесення і великі упадки. В часі розцвіту було стремління вкладати більше капіталу, але в часі економічного занепаду стримувалися від того. За період від 1920 року до 1939 найбільша інвестиція капіталу за рік найбільшого економічного розцвіту була в чотири рази більшою ніж за найгірший рік, хоч загальна продукція всіх матеріяльних предметів та послуг впала менше як на половину порівнюючи рік найбільшого розцвіту з найгіршим роком депресії.

Американська економічна система має нахил надто швидко і надто високо підноситися га так само швидко і низько падати. Американці усвідомлюють цю небезпеку і намагаються вирівнювати ці економічні крайности. Американські економісти фахівці вказують на те, що таку рівновагу можна до певної міри втримувати в той спосіб, щоби доплив капіталу був більш сталим і рівномірним. Вони вважають доброю ознакою те, що попит на знаряддя виробництва все ще є великим і правдоподібно більшим ніж пропозиція.

Наколи економічне життя буде й надалі йти в тім напрямку, як за минулих добрих часів, американці вкладуть у знаряддя виробництва 39 міліярдів долярів на 1960 рік. Припускають, що на той чав буде можливість вжити 45 міліярдів долярів річно. Додаткових 6 міліярдів служить ніби межою до якої країна може поширити інвестиції. На 1960 рік населення Злучених Держав має дійти до 155 мільйонів і це сприятиме ринку збуту. Споживачі витратять щонайменше біля 159 міліярдів долярів, себто на 75 відсотків більше ніж в 1929 році, що вважався роком найбільшого розцвіту. (Вартість долярів обраховано по вартости 1947 року).

Ці числа вказують на те, що на 1960 рік мільйони американців поліпшать свій добробут — пересічний прибуток на родину збільшиться з $2,800 річно (в 1940 році) до майже $4,000; години праці на тиждень менше; більшість американців буде мати більше грошей і більше часу на відпочинок і розвагу ніж до війни.

Проте, деякі американці все ще не матимуть відповідного споживання, помешкання та відповідної медичної охорони.

Але наколи продукція збільшиться на яких 8 відсотків сподіваної на 1960 рік, американці можуть досягти слідуючого:

всі діти зможуть перейти два роки середньої школи, половина дітей — два роки у високій школі; школи будуть відповідно забезпечені, вчителі — відповідно оплачені;

всі зможуть мати відповідне, здорове відживлювання;

знести всі непридатні для житла доми, направити старі, побудувати нові будинки, аби забезпечити всіх здоровим, зручним помешканням;

земельна програма має бути переведена в життя — охорона землі від вивітрювання, осушування мочарів, заводнення сухих районів, охорона лісів, народних парків, річок.

Як що не буде війни, або більшої депресії, якщо на 1960 рік економічний стан країни буде на високому рівні, Америка може все це перевести в життя, збільшивши продукцію **трохи більше ніж на 8 відсотків.**

Це все є можливим як не буде війни.

Але якби сталася війна, Америка може зустріти її своїми запасами та збільшити свою продукцію далеко за межі передбаченої. На 1960 рік Америка зможе мати працездатних 72 мільйони осіб. Збільшивши години праці до воєнних часів та збільшивши продукційність праці, Америка зможе випродукувати на 350 міліярдів долярів — **на 50 відсотків більше ніж за 1944 рік**, коли досягнуто найбільшої продукції за роки війни.

Чи буде країна жити мирним життям, чи опиниться у війні, ясно одне: досвід минулого та можливі передбачення на майбутнє вказують, що Америка має найбільш продуктивну економічну машину в історії людства. Від американців залежить використати її повною мірою.

ЗЛУЧЕНИЙ УКР. АМЕР. ДОПОМОГОВИЙ КОМІТЕТ ВЖЕ ВРЯТУВАВ ДЕСЯТКИ ТИСЯЧ УКРАЇНСЬКИХ СКИТАЛЬЦІВ; ДЕСЯТКИ ТИСЯЧ ІНШИХ ЩЕ ОЧІКУЮТЬ ВІД НАС ДОПОМОГИ І РЯТУНКУ. ТОМУ ВСЯ ЦЬОГОРІЧНА КОЛЯДА НА ДОПОМОГОВО-РЯТУНКОВУ АКЦІЮ! ЗЛОЖІТЬ СВОЮ ЩЕДРУ ПОЖЕРТВУ-КОЛЯДУ НА ПЕРЕСЕЛЕНЧУ АКЦІЮ З.У.А.Д.КОМІТЕТУ!

Павло Маляр.

БОСТОН УКРАЇНСЬКИЙ

(Нарис).

Після якихось десятка днів подорожі океаном людина почуває себе якось не пособі, як кажуть. Ноги незграбно ступають, ніби забулись ходити, зачіпаються за землю, і здається, що досі тебе підносить немилосерно вгору, то зрозгону кидає вниз. Все незнайоме тебе зачіпає, звертає на себе увагу. Чекаєш, щоб щось не спіткалось; кожна рисочка чогось уперше баченого тебе викликає, вабить цікавістю.

У просвіті великих дверей портової споруди, що перша прийняла нас на цей новий континент, заглядає картка сонцем осяяного міста. Вилискують емаллю авта, біжать, біжать ніби врозтіч, а їх багато, різноманітні — величезні ваговози і граційні лімузини... Десь гуркотить, скрегоче залізо. Стає насторожено — ступиш за поріг і вхопить тебе виром, і понесуть хвилі американського темпу, не встигнеш і рукою подати — прощай. Прощай наша нене, стара Европо з твоїм спокоєм і традиційним порядком в усьому. Тепер здається, що й камінь на брукові там лежить укладений з виявом якоїсь розумної рації і вартости.

Вимучена подорожжю жінка, ще і досі бліда, тримаючись за одвірок як вона трималася на кораблі, виглядає до міста. Це кидається у вічі, хочеться їй сказати — обережно.

Люди від першого разу, коли їм рухами показували при вході в порт сідати, а потім, після кави — вставати, іти далі, потрапили в транс жестів. Мови нечути, з портовою обслугою розмовляють на мигах.

— Автоматизуватися починаємо, — говорить хтось біля мене, зауважуючи ці миги, — в Америці все автоматизоване і люди теж...

У цій притишеній, стримуваній якоюсь урочистістю тиші, а нам справді урочисто, бо ми прибули до Америки, натрапляю на українця. Молодий, світлорусий з українськими очима. Хочу з ним поговорити відразу, розповісти йому багато, про все. Але крім прямого, що упирався мені в груди, погляду, нічого не зустрів у нього. Він гукнув щось нашвидки через плече і поки я зібрався його перепитати, був уже далеко, в загальній метушні брязкотів десь одним колесом його візок. Потім зустрів іще одного — чорнявий, велика кремезна постать, але який жаль — та він і говорити по-нашому, по-українському не вміє, мені кажуть...

Поїзд мчав до Ню Йорку, цей чорнявий велетень супроводжував нашу групу. Але я вже не наважувався підійти до нього заговорити.

За відносно короткий час, як почалося переселення до Америки, уже встигли перенестися через океан різні відгуки про тутешніх українців, оцих, як їх називають „старих" емігрантів. Серед діпівської безпросвітности стали ходячими різні утерті, виношені на таборових площах штампи про них. І вже дехто їхав за океан з готовою опінією, з готовою міркою до всього тутешнього, з такою ж непомильною і абсолютною, як то все непомильне і абсолютне буває в таборовій політиці.

Я сидів коло вікна і ловив кожну картину, що безконечно мінилися одна за другою, як на екрані. Мене починають захоплювати оці маленькі будиночки, гарно і легко змайстровані з дерева, оця невимушеність форми і розташування їх в зелені, рясній свіжій зелені, що від Бостону аж до Ню Йорку тягнеться суцільною смугою.

— Як тут справді приємно і вільно має почуватися людина, — говорить до мене моя дружина. — Ці будиночки на зелених горбиках, як у казці... ні стовпця, ні огорожі, що зачіпало б погляд, порушувало б спокій... отам би пустити нашу Надію маленьку, воно б, як гусеня в лузі, купалося в зелені. Їй уже два роки, а її здоров'я не бачило сонця...

А вночі злива світла кольорових реклям — неписана симфонія фееричного руху і кольорів, мерехтить, міниться: і світло і кольори і звуки злилися в одну подобу палахкотінь. І зоряне небо відійшло десь у безвість, померкло, поступилося перед цією землею, засвідченою всіма вогнями.

Ми під'їжджаємо до Ню Йорку...

Обставини повернули мене знову до Бостону. У неділю пішли до церкви. Співав гарно хор. Служба Божа відправлялася гарною українською мовою. На головному місці у церкві писаний фарбами образ Святої Покрови — козацької Матері Божої. Колись в Україні все населення з великими почестями відбувало традиційне козацьке Свято Покрови... У давнину січового лихоліття утікали козаки із Січі, зруйнованої Москвою, узяли з собою і все добро своє — образ Матері Божої Покрови і молилися до неї щиро — не дай Господи Україні в руках у ката пропадати, а нам марніти у неволі, безславно вмерти у чужині...

По Службі Божій на цілої півгодини оживає, гомонить домівка, що тут же при церкві. Полагоджують різні справи громадські й особисті, що зібралися за тиждень. І підшукання праці чи мешкання для новоприбулих — це такі ж необхідні речі, як і турботи про школу, про відкриття бібліотеки, працю хору.

Тут відчувається куточок справжньої України, плеканий з любов'ю, щиро, руками оцих людей, простих трударів, що роблять своє громадське діло, як уміють, діло велике національними вартостями. І роблять його з надхненням, з ентузіязмом. Ентузіязм найбільше впадає в очі в цьому українському Бостоні.

Тут люблять свою церкву, свою віру християнську, шанують її, як найбільшу національну святиню.

Це вже не „старі іміґранти", як їх звикли називати. Це тепер американські громадяни українського роду. Вони прийшли сюди, до Америки, на заробітки, гнані з рідного краю злиднями і неволею. Принесли з собою до Бостону і свою рідну Україну — звичаї, традиції, рідну пісню, національну культуру, як найбільше добро українського народу, і бережуть його, плекають для слави нашої у світі.

Невдовзі трапилася нагода бути на більших сходинах Бостону українського. 16-го жовтня 238 і 314 відділи Українського Народного Союзу святкували 55 літній ювілей своєї організації.

Велика простора заля — Нофорк Голл переповнена людьми, прибули члени Союзу і гості, громадяни Бостону і околиць.

Треба побути тут серед них, почути їхні привітання і промови — оці щирі і захоплюючі слова. Бо це ж у нас і для себе — для добра громади, Українського Народнього Союзу і для добра України громаджена праця роками — це недоспані ночі і запрацьовані центи ентузіястів української справи влилися в такий поважний набуток, яким став У. Н. С.

(Докінчення на стор. 4-тій).

„Лице" й „виворіт" большевицької „нацполітики"

(Докінчення зі стор. 2-гої)

покликанням на своє пролетарське походження та інтернаціоналістські погляди, не розуміючи того, що Москві було потрібне вже не це, а зреченння свого народу й русифікація. Тим то й на Україні залишилась уже тільки та інтелігенція, що личкувалась любов'ю до всього московського і навпаки, плювала (щиро чи удавано) на все інше. У світлі цієї дійсности цікавий факт подала п. С. Парфанович із своєї зустрічі з П. Тичиною. Цей „міністр" побоявся (навіть міністр побоявся!) говорити з нею в телефоні українською мовою (див. „Сьогодні", ч. 2, 1947 р.). Тим то тепер з певністю можна вже твердити, що на схід від Збруча нема вже ні одніеї державної установи в місті, де б службовці не боялись говорити між собою по-українському. Українську мову можуть там тепер почути хіба тільки з радіо (та й то нерідко з „аканням", як це якось відзначали „Укр. Вісті"), бож радіо... чують і за кордоном. Крім того, для закордону, як відомо, передають ще й спеціяльні передачі, спокушаючи наших утікачів.

З огляду на таке нове „лице" большевицької „національної політики" західньо - українським культурним діячам, що не пішли на еміграцію, доводиться вже доказувати свою льояльність не пролетарською ідеологією та інтернаціоналізмом, а згодою на русифікацію. Тим то ми й чули із здивуванням тут, на чужині, звістку про те, що акад. М. Возняк „вимагав" побудувати у Львові російський театр. А такі, як М. Рудницький, П. Карманський, Патрус-Карпатський (із Закарпаття) мусіли вже цілі дитирамби Москві виспівувати. М. Рудницький надрукував 1946 р. в „Радянській Україні" ст. „Вивчаємо культуру великого російського народу", а в тій статті писав: „Коли сьогодні на вулицях Львова ми чуємо російську мову, то з почуттям гордощів пригадуємо, що ця мова відкриває для нас доступ до творів того великого народу, який дав світові Пушкіна, Толстого, Чернишевського, Павлова і найбільшого генія всіх часів — Леніна. Тепер львов'яни мають змогу кожного ранку читати російські газети — „Правду", „Известия", „Труд та ін." — Далі він висловлює радість з приводу того, що до Львова надходять російські книжки, що приїжджають російські учені, що нарешті у Львові почала виходити російська газета „Львовская Правда", яка „чимало допомагає місцевому населенню у вивченні російської культури". Патрус-Карпатський співав:

> Стріляють, б'ють гармати,
> Аж небо зчервоніло,
> Визвольників в Карпати
> Привів до нас Брусілов.
> Негоди злива б'є...
> Пани оскаженіли,
> „Я русин був і є,
> Гука Духнович сміло.
> А поруч чути з ним
> Добрянського в Карпатах
> Із словом голосним:
> „Росія — наша мати".

Але й це згаданих письменників не врятувало: Москва знає, що з них москалів трудно зробити; що вони будуть ще в своєму середовищі користуватись тільки українською мовою. З огляду на це їх і взято в „проробку": виключено з спілки письменників, названо „гітлерівцями", „націоналістами", „пройдисвітами". У постанові Президії „СРПУ" про перших двох сказано так: „Підчас німецької окупації запеклі буржуазні націоналісти Карманський та Рудницький пішли на службу до гітлерівців". Всі, хто був у Львові підчас німецької окупації, знають „мовчання" цих двох письменників (отже вони не працювали з німцями!), але для большевицьких катів це не має ніякого значення. Хіба вони не знищили мільйонів без будь-якої провини! Для них важливо, що ці люди ще можуть навіть попри оті словесні заяви стояти на перешкоді їхній „вивернутій національній політиці", себто русифікації. Ця ж політика перейшла вже від ліквідації окремих фізичних людських одиниць до ліквідації цілих народів, як це Москва зробила з кримськими татарами, волжськими німцями, калмиками й іншими. **Отже відповідно до колишнього інтернаціоналізму як основи національної політики большевики керуються тепер найшовіністичнішим московським націоналізмом та імперіялізмом.**

В. У.

АЛЛЕН ВИЇХАВ ДО ЮГОСЛАВІЇ

Ню Йорк. — Новий амбасадор до Югославії, Джордж В. Аллен, виїхав на свій пост в середу кораблем Амеріка з підприємства Юнайтед Стейтс Лайнс. Він виявив перед кореспондентами, що „скаже Тітові поборювати агресію де-небудь вона трапилась би. Під теперішню пору здається, що Совети хочуть піти агресією проти Югославії. Ми противимося агресії взагалі, не тільки проти Югославії" — висловився Аллен.

БОГОСЛУЖЕННЯ.

На Різдво Христове дня 7. січня 1950 в Українській Православній Католицькій Церкві св. Николая.
Повечеріє 9:30. Сл. Божа 10:30 рано

Адреса Церкви:
2210 Wallace St. pir 22 St, I Fairmount Ave., Philadelphia, Pa.

Увага: Що неділі Сл. Божа о 10.30.

WOODBINE, N. J.
Повечеріє в 12:30 і Сл. Божа в ночі.

Всіх українців запрошується на різдвяні Богослуження. В рідній церкві наша будучність!

о. Микола Левицький.

РЕЦЕНЗІЇ

„Єслі завтра вайна...“

"IF RUSSIA STRIKES," by George Fielding Eliot, The Bobbs-Merril Co., Indianapolis-New York, 1949.

Кого інтересують питання майбутньої війни, радимо цю інтересну книжку прочитати.

Очевидно автор не виявляє і виявити не може нічо з дійсних плянів американського ген. штабу, а тим менше совєтського. Він тільки реферує і аналізує речі менш-більш загально відомі, щоб на їх підставі робити свої висновки.

Головна причина, що — на думку автора — війна може виникнути в дуже короткому реченці, це те, що в нинішній політичній ситуації, як то у нас кажуть, „час на часі не стоїть".

Совєти програють тзв. холодну війну на цілій лінії. А в теперішній політичній і економічній ситуації вони вже не можуть всецілo замкнути себе поза залізною куртиною, як це було після І. світової війни, і перейти до повної дефензиви, а мусять мати, щоб *не заломитись, все якісь успіхи й перемоги.*

Щодо їхнього наступу є дві можливості:

Перше: Менш-більш упродовж року Совєти можуть, використовуючи свою перевагу на суходолі, зайняти легко цілу Зах. Европу і Близький Схід. Коли того не вчинять у тому реченці, економічна і мілітарна відбудова Зах. Европи унеможливить їм те зробити пізніше, а тимсамим совєтській експанзії на Захід був би покладений край. Сили Зах. Европи після того речення, при ужитті атомової бомби американами, матимуть уже перевагу над Сходом. В теперішній час вони рискують тільки знищенням запілля, яке їм може принести атомова бомба, а мають наміри заволодіти цілою Европою і Близьким Сходом.

Чи може Америка допустити до такої ситуації, що була б не тільки загрозою для неї, але і повною руїною цілого культурного світу? Автор ставить самоцевне — ні! І тому, не допускаючи до того, щоб світ загибав у безконечному жаху перед загладою, Америка п'ять до днанадцятої мусить поставити Совєтам вимогу піддатись контролі атомової бомби і відкрити кордони для тієї контролі, або в випадку відмови з боку Совєтів, знівечити совєтську атомову бомбу своєю... Успіх у тій жахливій ситуації залежить від використання моменту і Америка мусить його використати для себе і світу!

Розглядаючи можливість першої евентуальности, автор наводить цікаві міркування на тему факторів, що можуть приспішити децизію Совєтів. М.і. звертає він увагу на забріханість цілої совєтської політики, а в тому і шпіонажі, та що шпіонажа може їх завести, хоч мають вони аж чотири незалежні від себе органи шпіонажі. Як совєтський обиватель мусить вірити, що літак є російським винаходом, так і шпіон має деякі „правди", подані йому до вірування і його реакції мусять бути такими, якими вони згідно інтенцій Кремля мають бути.

Цікаві міркування автора, де він аналізує теперішню холодну війну на окремих фронтах: 1) Німеччина, 2) консолідація держав сателітів, 3) експанзія в Азії, 4) контроль Близького Сходу, 5) комуністична інфільтрація Західньої Европи. Аргументи автора, що навіть азійський успіх не є успіхом, переконливі.

Розглядаючи можливі совєтські пляни війни, автор доходить до висновку, що коли б прийшла така атака, вона була б більш несподівана, чим удар Гітлера на Совєтів у червні 1941, і була б звернена цілою лінією на Зах. Европу, включно зі Скандинавією та Близький Схід, одночасно.

В книзі можна найти цікаві дані на тему нинішнього воєнного потенціялу держав, що входили б у гру. Питання, чи Совєти можуть заатакувати ЗДА, розвязує автор у негативному сенсі, крім найвище коротко тривалого десанту на Алясці та евнетуально не грізного обстрілу берегів з підводних човнів.

В розділі, де автор розглядає питання, чи ЗДА можуть розбити Росію, автор видимо перецінює мілітарну вартість совєтського бійця, який сотнями тисяч ішов у німецький полон, доки мав ілюзії, що німці несуть йому визволення, замість голодової смерти. На тому місці згадується теж загально про партизанські сили у підсовєтських країнах, яких вартість на нашу думку автор не доцінює. Тут слідно, що автор дуже мало обзнайомлений із національними проблемами під Совєтами.

Ось що пише дословно про Україну: „Україна, — шпихлір СРСР, це інший терен" (раніше згадує про протисовєтські почування у балтійських народів) „де невдоволення володінням Кремля може бути помічне для справи аліянтів, хоч там без сумніву буде мало симпатії для Західних Держав з тої причини, що Україна, як індустріяльний реґіон, мала б сильно потерпіти від атомових бомб".

Його слабе обзнайомлення з визвольними змаганнями народів, що живуть під Совєтами, виходить теж з його міркувань на тему, що може статись з Совєтами після їх розбиття.

„Руїна міст, хаос і розгардіяш, повстання „льокальних урядів"; „мілітарних управ" — це мрячний образ, який бачить там автор після побідного для нас закінчення ІІІ. світової війни.

Не уявляє собі він натомість на тих теренах мілітарної окупації на зразок нинішньої ситуації в Німеччині, хоч би і тому, що це було б надто коштовне. З деякими урядами, що мали б повстати на терені б. Совєтів, аліянти мали б мати змогу заключити мирні договори. Натомість не є для нього до подумання мирний договір із Росією. Автор уважає, що її слід залишити собі з її просторами і хаосом.

Можна різно оцінювати думки автора. Для українського читача книжка дуже інтересна і вартісна тим, що вона є показчиком як далеко американський світ вивчив уже Совєтів. Треба ствердити великий поступ.

Д-р М. Бараболяк.

РАДІО

ШЕРОН, ПА.

Злучені хори: Шерон, Нюкесл, Па., під управою о. С. Мусійчука відспівають українські коляди і щедрівки через Радіо-станцію в W. P. I. C., 790 Клс. у день українського Різдва, 7. січня (в суботу), від години 3.15 до 3.30 пополудні.

БОСТОН УКРАЇНСЬКИЙ

(Продовження зі стор. 3-тої)

Треба бачити, як вони чутливо й щиро переймаються своєю рідною піснею. Треба бачити, як їх зворушує доля нашої України, коли мале дівчатко, що недавно прибуло із скитальщини, як тут говорять — деклямує вірш Шевченка: „Світе тихий, краю милий, моя Україно, за що тебе сплюндровано, за що, мамо, гинеш?..

Треба бути між людьми, пожити з ними, щоб про них судити. Отож, не спішіть з висновками, панове, їдучи за океан.

На закінчення з великою промовою виступив гол. рек. секретар Д. Галичин. Він в деталях говорить про велику проблену роботу Союзом і для громади своєї і для ширшого українського загалу, а зокрема, для української справи, для України, що живе, бореться під окупантом за своє визволення. Його промову покривають рясні оплески, що вже не раз гучно лунають у цій залі сьогодні. В них і вдячність за признану працю і готовість дальше працювати, побільшувати здобутки.

Як хвиля об пісок, легко шумить гумою по асфальту авто. Під музику радіо, може тут і непотрібну, і її ніхто й не слухає, розмова заходить далі, від речі до речі ніби ми відчуваємо, що скоро прийдемо і треба розходитись.

Нам дорогу дають світофори зелені. А світло вулиць мінливе, голосне. У цьому великому гомінкому місті живуть українці. А їх не одна родина отаких простих наших людей, невибагливих і безпосередніх у поводженню, щирих у відносинах. Живе і працює українська громада — цей Бостон український. Уже третє покоління входить у дію, стає до життя.

І здається, що світлові немає кінця, не буде. Воно залило все довкілля і ніколи його не перейдеш...

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

За скоординовану громадську працю.

Українських організацій в Ню Йорку є десятки. Деякі з них роблять добру роботу, за деякі не чути, а інші може і забули самі, що вони існують.

Координуючим осередком є Об'єднаний Комітет Українських Національних Організацій, в якім співпрацюють численні товариства. На жаль, багато є таких, що ще досі не включили себе в це зорганізоване життя. Численні заклики до тих організацій не потрафили викликати в них почуття відповідальности перед громадою і спонукати до співпраці з обєднуючим осередком. На таку байдужність одиниць в управах товариств повинні звернути увагу самі члени, головно тепер, коли відбуваються загальні збори і вибираються нові уряди. Обєднаний Комітет апелює до всіх Організацій, щоби подбали про вибір активних і обовязкових представників до Обєднаного Комітету. Памятаймо, що які делегати, такий буде і Об'єднаний Комітет і така його праця. Коли би організації вповні усвідомили собі вагу координованої співпраці і виступів спільними силами, тоді і вислідки громадської праці були би кращі, допомога потребуючим більша і менше зневохочень до дальшої роботи.

В нас під теперішню пору є так багато громадських потреб (переселенча акція, народний дім, національний податок і т. д.) що, хоч як збільшилося число українців в Ню Йорку, хоч скільки є нових організацій, все ще буде нас замало, щоби ті всі потреби заспокоїти, коли будемо незіграні, нескоординовані і апатичні. Памятаймо, що ніхто з нас не може обійтися без другого, ніякі партійні чи віроісповідні різниці між нами не звільняють нас від загальногромадських завдань і обовязків, бо за наш спільний розвиток ми всі відповідальні.

Треба, щоби ті речі усвідомило собі громадянство Ню Йорку перед загальними зборами Обєднаного Комітету.

І. Ск.

ЖЕРТВА СКИТАЛЬСЬКИХ ЗЛИДНІВ.

Дня 21 грудня попрощала цей світ Надія Яремко, замужна Гусак, проживши ледви 25 літ. Покійна прибула до Ню Йорку зі скитальщини, з міста Зальцбурга в Австрії. Там вона учителювала в українській сільсько-господарській школі; учила дівчат крою і життя. Молоденька учителька працьовита, спокійна і тактовна, вміла дзобути серця учениць, та заохотити їх до праці серед таборових невигод, а то й злиднів. Два роки велася наука в цій школі, два роки вишколювала молоденька приятелька дівчат у практичнім знанню. І тоді то й почалося. Підступна недуга почала крадьки вгризатися в її организм. В Ню Йорку ходила покійна до праці ще майже цілий рік. Аж врешті недуга змогла виснажений организм. Не помогла ніяка лікарська поміч і покійній прийшлося попрощати життя у самому розквіті.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

БРУКЛИН, Н. Й. — Місячні збори Тов. ім. В. Хмельницького, від. 158, що мали відбутися в пятницю, 6. січня, не відбудуться, тому що в той день випадає Святий Вечір. Збори відбудуться в суботу 14. січня, в годині 8. ввечір, в Укр. Нар. Домі 216 Гренд вул. Просимо всіх членів прийти бо маємо важні справи до полагодження. Уряд на рік 1950: Ю. Павчак, предс.; М. Вагілай, фін. секр.; С. Глушко, кас.; М. Кіт, рек. секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. — Річні збори Бр. св. Стефана, від. 221, відбудуться в неділю, 8. січня, в 12. год. пополудні, в Домі Відділів У. Н. Союзу, 843-45 N. Western Ave. Порядок днія: Річний звіт, звіт контр. комісії, вибір уряду на 1950. Нові справи. Просимо всіх членів і членкинь обовязково явитися на річні збори. — Ф. Васильовський, предс.; Д. Максимюк, кас.; Т. Шпікула, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Місячні збори Бр. св. Петра й Павла, від. 102, відбудуться в неділю, 8. січня, зараз по другій Сл. Божій в гали церковній, 2280 W. 7 St. — За уряд: Н. Бобечко, секр.; Н. Олексик, предс.; Н. Бенько, кас.

ШІКАГО, ІЛЛ. — Бр. св. Юрія, від. 379, повідомляє всіх членів і членкинь, що річні збори відбудуться в неділю, 8. січня, в годині 12:30 пополудні, в Домі Відділів У. Н. Союзу, 845 N. Western Ave. Буде звіт урядників за цілий рік івибір уряду на 1950 рік. Всі члени обовязково мають явитись на ці збори. — За уряд: Г. Бобик, предс.; М. Сенків, кас.; В. Пилипів, секр.

ГАМТРАМК, МІШ. — Місячні збори Тов. ім. Маркіяна Шашкевича, від. 94, відбудуться в неділю, 8. січня, в годині 1:30 пополудні, в У. Д. Клюбі, 2376 Грейлінг ул. Урядники на 1950 рік з вибрані: І. Лозовчук, предс.; М. Шарон, заст.; Т. Судомир, рек. секр.; І. Целюк, заст.; С. Вугай, фін. секр.; І. Шарон, заст.; М. Чубка, кас.; Т. Гайдук, заст. — Т. Судомир, рек. секр.

НОРТГЕМПТОН, ПА. — Тов. Укр. Січових Стрільців, від. 44, повідомляє своїх членів, що на річних зборах вибрано той самий уряд на рік 1950. Місячні збори відбудуться в неділю, 8. січня, в православній галі на Нюпорт ул. зараз по Сл. Божій. Взиваємо всіх членів приходити на збори і платити свої місячні вкладки. Місячні збори будуть відбуватися все в другу неділю в місяці зараз по Сл. Божій, в тім самім місці. — За уряд: В. Шишка, предс.; А. Бодяк, кас.; Л. Демчук, секр.

ТАРЗАН, ч. 2252. Тарзан відвернувся.

„Рятуй нас, Тарзане!" — лебеділа Ніта.

Одначе малпочоловік відвернувся.

Серед надаремних протестів їх обоїх затягнули назад до дому...

...і замкнули під ключ в одній з келій.